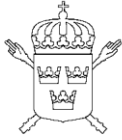

Budgetunderlag 2018-2020

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Regeringen,
Justitiedepartementet

Förslag till finansiering av verksamheten

Åklagarmyndigheten föreslår att

- ramanslaget 1:3 Åklagarmyndigheten inom utgiftsområde 4 för 2018 ska uppgå till 1 531 miljoner kronor inklusive pris- och löneomräkning
- ramanslaget 1:3 Åklagarmyndigheten inom utgiftsområde 4 för 2019 ska uppgå till 1 607 miljoner kronor inklusive pris- och löneomräkning
- ramanslaget 1:3 Åklagarmyndigheten inom utgiftsområde 4 för 2020 ska uppgå till 1 666 miljoner kronor inklusive pris- och löneomräkning
- anslaget 1:1 Biståndsverksamhet anslagspost 44 Internationell civil krishante-ring inom utgiftsområde 7, ska uppgå till 8 miljoner kronor för åren 2018-2020
- låneramen för 2017 ska uppgå till 140 miljoner kronor
- anslagskrediten ska vara 3 procent av anslaget
- räntekontokrediten i Riksgäldskontoret ska vara 5 procent av anslaget.

Budgetunderlaget har behandlats med personalorganisationerna.

Detta beslut har fattats av riksåklagaren. Samtliga medlemmar av Åklagarmyndighetens ledningsgrupp har deltagit i beredningen av beslutet. I den slutliga beredningen av ärendet har deltagit ekonomidirektören Ulf Ållebrand, biträdande ekonomidirektören Lena Möller samt verksamhetscontrollern Sara Billström, föredragande.

Anders Perklev

Sara Billström

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning av resursbehovet	4
2. Utgångspunkter	6
3. Effektiviseringsåtgärder.....	9
4. Ökade krav och behov.....	11
4.1 Utveckling av den operativa verksamheten.....	11
4.2 Tillkommande uppgifter.....	15
4.3 Utveckling av styr- och stödfunktioner	16
5. Internationell fredsfrämjande verksamhet.....	18
6. Lokalförsörjning	18
7. Förslag till finansiering	19
8. Övriga villkor	20

1. Sammanfattning av resursbehovet

De förstärkningar av anslaget som myndigheten har fått de senaste åren har möjliggjort en utökning av antalet åklagare. Under 2017 planeras endast för återrekryteringar men under de kommande åren behöver antalet åklagare öka. För att säkerställa att myndigheten har tillräckligt många åklagare 2020 behöver rekrytering av fler åklagare inledas 2018. Åklagarmyndigheten har med befintlig struktur möjlighet att rekrytera och utbilda 75 åklagare per år. Cirka 50 av dessa är ersättningsrekryteringar vilket innebär att sammanlagt 25 åklagare utöver dagens antal kan nettorekryteras per år.

Behovet av fler åklagare beror främst på ökade krav och utmaningar i åklagararbetet på områden som it-relaterad brottslighet, grov organiserad brottslighet och återtagande av brottsutbyte, tillkommande uppgifter samt ett förväntat ökat inflöde från polisen. Se vidare i *avsnitt 4, Ökade krav och behov*. Polismyndigheten har anställt ett stort antal civila utredare och vidtagit andra åtgärder för att stärka utredningsarbetet vilket väntas resultera i ökat antal ärenden till Åklagarmyndigheten. Vidare kommer Åklagarmyndigheten att fortsatt stötta Polismyndigheten med åklagarresurser för att hjälpa polisen i utredningsarbetet.

Vid en bedömning av Åklagarmyndighetens resursbehov måste tidsperspektiven i uppbyggnaden av åklagarkapacitet beaktas, liksom i vilken takt myndigheten har möjlighet att rekrytera och utbilda åklagare och annan personal. Det tar flera år innan en nyanställd åklagaraspirant är färdigutbildad och sedan ytterligare tid innan hon eller han är erfaren nog för att hantera svårare ärenden. Åklagarmyndigheten har alltså inte möjlighet att snabbt omsätta resurstillskott till utökade och specifika kvalificerade åklagarresurser när behovet väl hunnit bli akut. Kapaciteten för att ett enskilt år utöka antalet medarbetare är också begränsad. Kompetensuppbyggnaden måste därför ske långsiktigt och kontinuerligt för att svara mot framtida behov och skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö. Detta har varit myndighetens inriktning i planeringen de senaste åren. Se vidare i *avsnitt 2, Utgångspunkter*.

Åklagarmyndigheten bedömer att kostnadsökningarna inklusive pris- och löneomräkning för att bibehålla befintlig verksamhet och en oförändrad personalstyrka uppgår till 40 miljoner kronor per år. Därutöver tillkommer kostnadsökningar för att utöka antalet åklagare med 25 varje år som beräknas till 10 miljoner kronor 2018, 18 miljoner kronor 2019 och 19 miljoner kronor 2020.

Åklagarmyndigheten fick stora tillskott både 2015 och 2016. För att åstadkomma en jämn kostnadsutveckling över åren har anslagssparande förts över och finansierar delvis verksamheten under 2017. Ett något mindre anslagssparande planeras även kvarstå vid utgången av 2017 som överförs till 2018. Till 2019 behövs ett tillskott på 18 miljoner kronor, utöver den utökning som krävs för att möta de kostnadsökningar som redovisas ovan, för att anslaget ska vara i nivå med kostnaderna. Det sammanlagda behovet av tillskott uppgår till 58 miljoner kronor 2018, 76 miljoner kronor 2019 och 59 miljoner 2020.

Tabellen visar Åklagarmyndighetens yrkanden i förhållande till bedömda kostnadsnivåer för respektive år samt beräknat anslagssparande. Se även *avsnitt 7, Förslag till finansiering*.

	2017	2018	2019	2020
Åklagarmyndighetens yrkande jämfört med 2017				
Ingående balans	-43 500	-18 000	0	0
Beräknad kostnadsnivå	1 499 000	1 549 000	1 607 000	1 666 000
Anslagssparande	18 000	0	0	0
Yrkat budgetbehov	1 473 500	1 531 000	1 607 000	1 666 000

Därutöver behövs en ytterligare utveckling av verksamheten inom internationell civil krishantering för att kunna arbeta långsiktigt och möta de förväntningar som avspeglas i det särskilda regleringsbrevet för anslag 1:1 Biståndsverksamhet och civil krishantering. Medlen för Åklagarmyndigheten enligt det särskilda regleringsbrevet behöver därför ökas till åtta miljoner kronor, vilket inkluderar en ökning av de delar som avser förvaltningskostnader och insatsnära verksamhet.

2. Utgångspunkter

Åklagarverksamheten och dess finansiering

Åklagarnas huvuduppgift är att leda förundersökningar, besluta i åtalsfrågor och företräda det allmänna i domstol. Därutöver bedriver myndigheten metod- och rättsutveckling samt rättslig uppföljning och tillsyn. Verksamheten är anslagsfinansierad via förvaltningsanslaget (ram) 1.3 Åklagarmyndigheten inom utgiftsområde 4, Rättsväsendet. För uppdrag i regleringsbrevet om internationell civil krishantering disponerar Åklagarmyndigheten en anslagspost under anslaget 1:1 Biståndsverksamhet inom utgiftsområde 7, Internationellt bistånd.

Utveckling fram till 2017

I årsredovisningen för 2016 redovisar Åklagarmyndigheten fortsatt goda resultat och en god måluppfyllelse.

Åklagarmyndigheten har den senaste tioårsperioden hanterat ökade krav på åklagarens aktiva medverkan i utredningar och samverkan med andra myndigheter tillsammans med ytterligare tillkommande arbetsuppgifter samt generella krav på kvalitetshöjningar.

Den långsiktiga ökning av inflödet till åklagare som skett sedan början av 2000-talet har de senaste åren avstannat och sedan 2011 har det totala inflödet av ärenden och brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten minskat. Utvecklingen är dock inte jämnt fördelad. Stora minskningar har skett i enklare och mindre allvarlig brottslighet såsom bötesbrott, övriga trafikbrott och skadegörelse, dvs. i huvudsak brott som anmäls i den utsträckning polisen genomför egna insatser. Förundersökningar i dessa brottstyper är vanligen polisleda och leder mer sällan än andra typer av brott till huvudförhandling i tingsrätt. Antalet inregistrerade brottsmisstankar ökar däremot för våldsbrott och sexualbrott, brottstyper som kräver stora resurser i handläggningen. De utgör 27 procent av antalet brottsmisstankar men krävde 47 procent av den operativa tiden 2016.

En kompletterande aspekt för att bedöma arbetsbelastning är hur omfattande och komplicerade de ärenden som ska handläggas är. Detta är svårt att mäta på ett objektivt sätt, men en intern analys stöder ett antagande om att andelen och antalet komplicerade ärenden har ökat sedan 2008. Statistik över de brottmål som avgörs efter förhandling visar på ett över tid ökat antal mycket långa rättegångar och att den genomsnittliga förhandlingstiden ökar. Stora rättegångar kräver proportionellt sett mer förberedelser än små. Under samma period har en tydlig ökning av antalet svenska ansökningar om rättslig hjälp skett, alltså fall där åklagaren söker bevisning utomlands. Även om det fortfarande är måttliga volymer så visar detta på en utveckling mot fler åklagarkrävande ärenden. Vi kan också se att kostnaderna för säkerhetsåtgärder är fortsatt höga, vilket delvis hör samman med en utveckling av bekämpningen av den allvarliga och organiserade brottsligheten.

Utvecklingen har föranlett att myndigheten successivt ökar omfattningen av dubbling av åklagare i ärenden och att behovet av ekonomer som stöd för åklagarfunktionen blir större.

Framtida inflöde

Rättsväsendets myndigheter lämnar i samband med budgetunderlaget, enligt uppdrag från regeringen, en gemensam rapport med prognoser över rättsväsendets kapacitetsbehov under åren 2017 – 2020. Inflöde till rättskedjans olika myndigheter är naturligt beroende av utflödet från myndigheter tidigare i kedjan, och för Åklagarmyndighetens del kommer den absoluta merparten från polisen. Förändringar i polisens utredningskapacitet får direkt genomslag på Åklagarmyndighetens inflöde.

Enligt prognosen ökar inflödet av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten med mellan 4,0 och 4,5 procent årligen fram till år 2020. Inflödet av brottsmisstankar förväntas sammanlagt öka med 18 procent mellan 2016 och 2020.

Prognosen fram till 2020 anger att inflödet ökar i samtliga brottskategorier, exklusive ekonomiska brott. Denna brottskategori svarar dock för en minimal volym, efter att Ekobrottsmyndigheten 1 juli 2013 har nationellt ansvar för ekobrott. Antalsmässigt är den prognosticerade ökningen fram till 2020 störst i brottskategorierna våldsbrott (+ 24 500), narkotikabrott (+ 11 000) och trafikbrott (+ 10 300).

Att prognostisera de framtida verksamhetsvolymerna i rättskedjan är dock en komplicerad uppgift och flera svåråtkämpliga påverkansfaktorer gör prognosen osäker. Det faktum att inflödet till Åklagarmyndigheten i huvudsak baseras på ärenden redovisade från polisen gör att det är starkt beroende av hur utredningsverksamheten i Polismyndighetens nya organisation utvecklas.

Medelstillskott ger kapacitetsökningar först efter flera år

En stor del, över 80 procent, av Åklagarmyndighetens kostnader utgörs av personalkostnader. Av myndighetens ca 1 420 anställda är 960 åklagare (årsskiftet 2016/2017). En nyanställd åklagaraspirant har en juristexamen och tingsmeritering, och innan aspiranterna blir färdiga åklagare krävs en omfattande grundutbildning som sträcker sig över nära tre år. Utbildningen är en investering i medarbetarnas kompetens som kortsiktigt drar resurser från övrig verksamhet både i form av direkta kostnader och i form av tid som erfarna medarbetare lägger på handledning och som lärare på utbildningarna.

De åklagare som rekryteras till och utbildas inom Åklagarmyndigheten utgör också rekryteringsbas för Ekobrottsmyndigheten (EBM) dit främst erfarna åklagare på specialistnivå rekryteras. En eventuell ökad satsning på ekobrottsbekämpningen ökar därmed även Åklagarmyndighetens behov av grundrekrytering för att kunna tillgodose EBM:s behov. Åklagare är även intressanta vid rekrytering till andra juristyrken som t.ex. domare. Den personlörklighet detta för med sig innebär i sig ett positivt utbyte av erfarenheter mellan olika myndigheter

och verksamheter men ökar kravet på långsiktighet i Åklagarmyndighetens planering.

Utöver grundutbildningen till åklagare bedrivs inom Åklagarmyndigheten en omfattande vidareutbildning för att ge fördjupade kunskaper inom särskilt prioriterade eller komplicerade rättsområden. Som exempel kan nämnas utbildning av ungdomsåklagare, relationsvåldsåklagare samt utbildning av de åklagare som utreder övergrepp mot barn. Även den administrativa personalen som stöder åklagarna behöver i många fall ha goda kunskaper om hanteringen av dessa ärendetyper vilket kräver särskilda utbildningar. På grund av intern och extern personalomsättning finns ett kontinuerligt behov av att erbjuda vidareutbildning för att undvika en utarmning av kompetensen inom dessa områden.

Mot bakgrund av de ovan beskrivna tidsperspektiven för rekrytering av åklagare behövs en långsiktig planering för att undvika att skapa en situation där Åklagarmyndigheten utgör en flaskhals i rättskedjan. Åklagarmyndigheten kan inte på kort sikt omsätta stora anslagsökningar till operativa åklagare, beroende på utbildningsorganisationens kapacitet och grundutbildningens omfattning. Även framtida tillkommande arbetsuppgifter som kräver åklagarkompetens behöver omhändertas genom att ökade nyrekryteringar inleds i god tid innan förändringarna träder i kraft, så att en acceptabel nivå kan uppnås i rimlig tid och resurser inte behöver tas från annan prioriterad verksamhet. Resurser behöver också säkras för vidareutbildning så att kvaliteten i form av t.ex. korta handläggningstider, enhetlighet och förmåga att möta de högt ställda kraven på specialisering och kompetens som ställs på Åklagarmyndighetens medarbetare bibehålls.

3. Effektiviseringsåtgärder

Åklagarmyndigheten arbetar löpande med att effektivisera verksamheten genom utvecklade arbetsformer. Det är en viktig del i myndighetens strävan att kontinuerligt öka verksamhetsnyttan och hushålla med statens resurser. Ambitionen med effektiviseringarna är att de ska ge förutsättningar för en bibehållen och i vissa delar höjd kvalitet och skapa utrymme att hantera det framtida ärendeflödet inom befintliga ramar.

Vissa effektiviseringsåtgärder ställer initialt krav på investeringar och effektiviseringsvinsterna uppstår först efter ett eller ett par år. Delar av effektiviseringsvinsterna uppstår även i andra delar av rättsväsendet och övriga myndigheter, till exempel vid utbildning av poliser.

Under de kommande åren kommer myndigheten fortsatt att arbeta med effektivisering framför allt genom följande åtgärder:

- Åklagarmyndigheten kommer att fortsätta verka för en utveckling av **samverkan med Polismyndigheten** på alla nivåer så att effektiviteten kan öka inom det gemensamma verksamhetsområdet utredning och lagföring av brott. Vi bidrar till en effektivisering av rättskedjan genom den utvecklade samverkan med Polismyndigheten som framgår av regeringsuppdrag och som innebär att ett tiotal åklagare under år 2017 avdelas för särskilda insatser hos polisen.
- Handläggningen av **bötesbrott på trafikområdet** har sedan tidigare koncentrerats på två åklagarkammare. Mot bakgrund av de goda resultaten som detta har medfört har beslut fattats att utöka verksamheten till att omfatta även vissa trafikbrott där fängelse ingår i straffskalan, liksom en försöksverksamhet med att handlägga företagsbot i yrkestrafik på väg.
- För övriga **mängdbrott** (brott där polisen är förundersökningsledare) har en ny riktlinje om organisation av mängdbrottshanteringen tagits fram. Den förtydligar att varje åklagarområde ska ha en särskild organisation för att bereda mängdbrottsärenden och att det ska finnas särskilt utpekade specialiståklagare som bland annat ska samverka med polisen i dessa frågor. Arbete har påbörjats med att organisera handläggningen i enlighet med riktlinjen.
- Som ett led i att öka myndighetens förmåga att **återföra brottsutbyte** har en försöksverksamhet inletts med att förstärka revisorskompetensen vid de allmänna åklagarkamrarna.
- **Ärendehanteringssystemet Cåbra** fortsätter att utvecklas för ett än mer digitaliserat arbetssätt och stöd för en rationellare ärendehantering.

Bland annat ska Cåbra utvecklas för att ge ett ökat stöd för automatiserade processer (exempelvis expediering) och så småningom även hantering av överprövnings- och HD-ärenden.

- Ett egenutvecklat särskilt **ärendehanteringsstöd för hemliga tvångsmedel** – HTM-Cåbra – har tagits i bruk, vilket innebär en övergång till digitala akter och beslutsstöd, liksom en mer effektiv handläggning av förfrågningsärenden från tillsynsmyndigheten och mer effektiv uppföljning.
- En fortsatt utbyggnad ska ske för att säkerställa ett bra och **modernt verksamhetsstöd** genom olika former av videokonferenssystem för att öka möjligheten för åklagare att delta i förhör på distans. Även mobil åtkomst till system och information ska fortsätta utvecklas så att res- och spilltid kan utnyttjas till arbete. Myndigheten har även inlett ett arbete med att undersöka förutsättningarna för en anslutning till Skatteverkets tjänst Mina Meddelanden, i syfte att på ett integritetssäkert och kostnadsbesparande sätt skicka handlingar elektroniskt till bland annat försvarare och andra ombud. *Se även avsnitt 4.3.*
- Åklagarmyndigheten genomför förstudier under 2017 om möjligheterna att åstadkomma en mer ändamålsenlig och effektiv **lokalanvändning**.

4. Ökade krav och behov

Åklagarmyndigheten har krav på att utveckla verksamheten. I det följande beskrivs de områden där det är särskilt angeläget att så sker. Gemensamt för dessa är att de avser personalintensiv verksamhet som kräver mer specialiserad åklagar-kompetens. Genom Åklagarmyndighetens centrala plats i rättskedjan ger en väl fungerande åklagarverksamhet möjligheter till effektivitet både hos polis och hos domstolar. Ytterligare satsningar på Polismyndigheten behöver mötas även med resurser till Åklagarmyndigheten.

Som framgår av *avsnitt 2* har Åklagarmyndigheten inte möjlighet att snabbt omsätta resurstillskott till utökade och specifika kvalificerade åklagarresurser när behovet väl hunnit bli akut. Åklagarresursen måste utökas långsiktigt och uthålligt. Då finns möjlighet till att bygga upp en resurs av fler erfarna och specialiserade åklagare som kan svara mot de krav som ställs från statsmakterna och de behov som uppstår på grund av förändringar i omvärlden.

4.1 Utveckling av den operativa verksamheten

Samverkan med polisen och förväntat ökat inflöde

Med numera i hög grad överensstämmande organisationer har förutsättningarna ökat för en nära och konstruktiv samverkan med Polismyndigheten. Samverkan sker både i strategiska och operativa frågor. Inte minst kopplingen mellan polisens regioner och myndighetens åklagarområden har varit värdefull. Mellan polisområde–åklagarkammare och polisregion–åklagarområde kan samverkans- och utvecklingsfrågor identifieras och vid behov lyftas till central nivå. Genom central samverkan kan lokalt identifierade utvecklingsområden få nationellt enhetliga lösningar. Åklagare deltar också i polisens nationella operativa ledningsgrupp.

Även om förändrade organisationer har skapat bättre förutsättningar för samarbetet mellan polis och åklagare har övergången till en nationell polismyndighet hittills inneburit en minskad kapacitet i polisens utredningsverksamhet. Polismyndigheten bedömer nu att den effekten klingar av och att de rekryteringar som ett ekonomiskt tillskott medgett kommer att medföra en ökad utredningskapacitet. Man prognosticerar en substantiell ökning av antalet utredningar som redovisas till åklagare de kommande åren.

Mot bakgrund av detta kalkylerar Åklagarmyndigheten med ett betydligt ökat inflöde, av både nya och tidigare balanserade ärenden. Förändringarna inom polisen ökar också behoven av utbildning, bland annat av polisiära förundersökningsledare. Utöver att dubblera den praktiktjänstgöring hos åklagare som sker inom ramen för utbildningen fortsätter åklagare att i betydande utsträckning på olika nivåer delta i polisens utbildningsverksamhet. Allt detta medför tillkommande arbetsuppgifter som är resurskrävande, men värdefullt ur ett kvalitets-

och resursperspektiv för hela rättskedjan. Polisens situation har också på andra sätt påverkat Åklagarmyndigheten. Det faktum att många av polisens medarbetare har nya roller innebär en i vart fall tillfälligt kompetensbrist. Polisen har också anställt nya medarbetare som ännu inte hunnit bygga upp nödvändig kompetens. Dessa omständigheter har medfört en klart ökad belastning på åklagarna i rollen som förundersökningsledare, eftersom det skapar merarbete att leda förundersökningar med ännu oerfarna utredare.

Brott i it-miljö

Brott i it-miljö ställer höga krav på åklagarna såväl tids- som kunskapsmässigt. Den ökade digitaliseringen bidrar till att allt fler brott begås på internet och vissa av dem är särskilt arbetskrävande. Åklagarmyndigheten måste ha möjlighet att långsiktigt avdela särskilda resurser för att kunna hantera den snabba utvecklingen inom området. Det handlar både om att möta utvecklingen i Sverige och att bygga upp en verksamhet som kan möta hot över gränserna på ett kraftfullare sätt än idag.

Myndigheten satsar sedan tidigare på kompetensutveckling inom området. Här märks dels det nätverk som finns för åklagare som arbetar med utredning av it-relaterade brott och som regelbundet utbyter erfarenheter, dels den utveckling som har skett av utbildningsverksamheten (utbyggd grundutbildning, dubblade årsomgångar vidareutbildning samt fördjupningsutbildning). Inte minst mot bakgrund av att brott i it-miljö blir allt vanligare och att it-kopplingar av olika slag återfinns inom en mängd olika brottstyper behöver myndigheten ytterligare satsa på kompetensutveckling inom området. Som ett komplement till de ovan beskrivna utbildningarna kommer en e-utbildning som riktar sig till samtliga åklagare att tas fram.

För att följa it-utvecklingen är det av betydelse att myndigheten fortlöpande utvecklar det rättsliga stödet till åklagarna.

Polisen har inrättat ett nationellt it-brottscentrum och regionala it-brottscentrum är under uppbyggnad. Det är av vikt att Åklagarmyndigheten har resurser och kompetens att möta polisens satsningar på området.

Sexuella övergrepp mot barn på internet är också ett område där åklagare ställs inför särskilda utmaningar och där myndigheten behöver lägga resurser på kompetensutveckling och metodstöd. Åklagare hanterar allt fler ärenden med mycket omfattande bevismaterial, samtidigt som ärendetypen är sådan att det är svårt möta de extra resurs- och kompetenskraven genom att begränsa förundersökningarna.

Grov organiserad brottslighet

Insatserna måste fortsätta öka väsentligt för att möta utvecklingen mot en alltmer omfattande organiserad brottslighet, såväl nationell som internationell, och för att hantera de nya krav denna ställer. Inom det europeiska arbetet sker satsningar på ett flertal områden och Sverige och Åklagarmyndigheten måste vara rustat att

möta utvecklingen. Det kan även förutses att åklagare i allt högre grad kommer att bistå andra länders åklagare i den gränsöverskridande brottsbekämpningen.

Åklagarmyndigheten har, tillsammans med övriga elva myndigheter inom den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet, fått i uppdrag av regeringen att bl. a. utöka satsningen till fler brottsområden och att skapa samverkan på lokal nivå med fokus på utsatta områden. Detta kommer att leda till att mer resurser måste läggas på dels samarbetet i sig, dels på att handlägga det ökade ärendeflöde med mer komplexa ärenden som kan förväntas när samarbetet både breddas och fördjupas.

Åklagarmyndigheten har tillsammans med polisen påbörjat ett arbete med att utveckla brottsamordningen, både inom respektive polisregion och åklagarområde och på nationell nivå. Avsikten är att höja kvaliteten, effektiviteten och att säkerställa en effektiv brottsbekämpning.

Utredningar av särskilt grov och organiserad brottslighet, som exempelvis beslutas av det myndighetsgemensamma Operativa rådet, är som regel mycket komplexa och innehåller inte sällan internationella inslag. Verksamheten vid Eurojust har förstärkts fortlöpande för att möta utvecklingen. Insatserna kräver hög kompetens, särskilda arbetsmetoder, stora resurser och måste pågå under lång tid. Med detta följer en rad svårbemästrade frågor om bl.a. rättssäkerhet och proportionalitet som behöver hanteras inom det rättsliga tillsyns- och utvecklingsarbetet. Dessa insatser kräver också hög säkerhet och myndigheten riskerar att få hantera ökade hotbilder i takt med att ärendena blir allt fler. Antalet utredningar med förstärkt åklagarfunktion har ökat påtagligt under senare år och den utvecklingen förväntas fortsätta. Antalet ärenden i Operativa rådet kan förväntas öka eftersom Samverkansrådet har beslutat att fler ärendetyper ska kunna hanteras av Operativa rådet.

Återföra vinning av brott samt penningtvätt

Arbetet med att effektivisera handläggningen med utbyte av brott och penningtvätt har fortsatt att utvecklas. För närvarande genomförs en försöksverksamhet med att förstärka revisorskompetensen inom åklagarområdena, vilket innebär att åklagare över hela landet har tillgång till revisorskompetens i arbetet med brottsutbytesfrågor. Den pågående FATF-granskningen av Sverige har påvisat brister i bland annat uppföljningen av brottsutbytesarbetet inom myndigheten. För att kunna uppvisa ett förbättrat resultat vid nästa granskning bör den nuvarande granskningens slutsatser tas tillvara och analyseras samt, i förekommande fall, leda till justeringar av verksamheten.

För att uppnå goda resultat i brottsutbytesarbetet krävs allt oftare internationellt samarbete. Detta är ofta resurskrävande och innebär att medarbetarna behöver få en utökad kunskap om det internationella brottsutbytesarbetet. Ett antal större aktiviteter planeras på detta område under de närmsta åren, vilket kommer att leda till att mer resurser måste läggas på brottsutbytesarbetet.

Ytterligare områden

Ovan beskrivs områden som kräver stora och ökande åklagarresurser från Åklagarmyndigheten. Exempel på ytterligare områden med ökande krav och utmaningar framgår kortfattat nedan.

- **Brott mot barn, relations- och sexualbrott samt brott av unga lagöverträdare.** Åklagarmyndigheten fortsätter att prioritera och utveckla dessa områden. Åklagarna arbetar allt mer aktivt som förundersökningsledare i dessa brottstyper. Myndigheten har också regeringsuppdrag att förbättra samverkan i ärenden om unga lagöverträdare och att i samverkan med Polismyndigheten förstärka förmågan att bekämpa sexualbrott mot barn.
- **Allvarliga förmögenhetsbrott.** Inom de traditionella allvarligare förmögenhetsbrotten, exempelvis bedrägerier, trolöshet mot huvudman och förskingring blir brottsformer och brottsupplägg mer kvalificerade. Ett exempel är utredningar om assistansbedrägerier som ofta blir omfattande och kräver stora resurser.
- **Hatbrott.** Den internationella utvecklingen med terrorangrepp och stora flyktingströmmar kommer med stor sannolikhet att påverka antalet hatbrott i Sverige. Regeringen har prioriterat hatbrotten och det är viktigt att Åklagarmyndigheten har hög beredskap för att utreda och lagföra dessa brott.
- **Brott mot rikets säkerhet, terrorbrott, krigsbrott och brott mot folkrätten.** Även brott som riktas mot rikets säkerhet bedöms kräva ökade insatser för åklagarnas del under de närmaste åren. Detta med anledning av tillkommande ny lagstiftning på terrorområdet och en ökad internationell samverkan för att bekämpa terrorism. Ärenden om krigsbrott och brott mot folkrätten har ökat i omfattning och komplexitet. Utvecklingen i omvärlden samt den fördjupade samverkan med Migrationsverket och polisens Nationella operativa avdelning talar för att antalet sådana ärenden ytterligare kan komma att öka.
- **Korruptionsbrott.** De senaste årens utveckling visar att insatserna mot denna typ av brottslighet måste öka ytterligare. De utredningar som genomförs är ofta mycket resurskrävande för Åklagarmyndigheten. Inte minst när det gäller utredningar om bestickning av andra staters tjänstemän har kraven på resurser ökat påtagligt till både omfattning och kompetens.
- **Immaterialrättsbrott.** Antalet inkomna anmälningar om immaterialrättsbrott har fortsatt öka. Komplexiteten och de internationella inslagen ökar också vilket gör att utredningarna blir allt mer resurskrävande. De möjligheter till anonymitet och storskalighet som internet erbjuder har lockat kriminella även på immaterialrättsområdet. Det har lett till att det ställs allt högre krav på it-kompetens hos åklagarna. En tydlig trend är också att brottsvinsterna blir allt större, vilket sannolikt är en bidragande orsak till att det i fler

och fler utredningar finns kopplingar till organiserad brottslighet och multikriminella. Möjligheten att göra stora vinster på immaterialrättsintrång har bidragit till att det ställs höga krav på finansiella utredningsresurser hos myndigheten även på immaterialrättsområdet. Slutligen kan det konstateras att polisens satsning på utredningsresurser på immaterialrättsområdet bidragit till en ökad produktion som ställer krav på förstärkta åklagarresurser.

- **Miljö- och arbetsmiljöbrott.** Utvecklingen går mot en ökad internationalisering av brottsligheten inom området miljö- och arbetsmiljöbrott. På grund av ett ökat inslag av utländska aktörer inom t.ex. byggbranschen kräver arbetsmiljöbrotten oftare internationellt samarbete, vilket ställer högre krav på kompetens och resurser hos åklagarna.

4.2 Tillkommande uppgifter

Det finns, utöver de specifika områden som kommenteras i *avsnitt 4.1*, anledning att lyfta fram de sammantagna konsekvenserna av tillkommande uppgifter och ansvar som vanligen vart och ett innebär relativt små utökningar av resursbehovet. En myndighet bör genom effektiviseringar i viss utsträckning kunna hantera tillkommande uppgifter inom befintlig ram. Tillkommer flera sådana utökade uppgifter innebär det dock stora kostnader, både initialt för bland annat utbildning och för den löpande hanteringen av de tillkommande ärendena. Det är därför viktigt att de samlade och långsiktiga konsekvenserna för myndighetens resursbehov beaktas vid lagstiftningsförändringar.

Några aktuella utökningar av det kriminaliserade området är de föreslagna bestämmelserna om grovt fordringsbedrägeri och andra förmögenhetsbrott, ett stärkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten och straffrättsliga åtgärder mot deltagande i väpnad konflikt. Straffprocessen kan antas bli föremål för en hel del förändringar under kommande år, inte minst om Straffprocessutredningens förslag genomförs och om tanken på att inrätta jourdomstolar förverkligas. Förändringarna kommer i så fall att påverka åklagarnas roll och arbete på flera olika sätt. Detta kommer att kräva nytt metodstöd och utbildningsinsatser.

Europarättens ökade genomslag i den svenska rättsordningen, inte minst på straff- och straffprocessrättens område, medför också stora förändringar för åklagarverksamheten. Ett exempel på detta är en dom från EU-domstolen som medfört att ansvaret för att utfärda Europeiska arresteringsorder för verkställighet av straff har flyttats från polisen till Åklagarmyndigheten. Ett annat exempel är att EU-domstolen nyligen underkänt den svenska regleringen av datalagring, vilket riskerar att medföra ett behov av förändrade arbetssätt om det inte längre går att få tillgång till kommunikationsuppgifter från teleoperatörerna.

Åklagarmyndigheten har därutöver, i likhet med andra myndigheter, under de senaste åren fått ett antal tillkommande tvärsektoriella uppgifter som innebär insatser kring angelägna samhällsfrågor. Samtidigt utgör de en belastning på verksamheten då de kräver arbetstid som myndigheten inte har finansiering för och som därmed i praktiken tar tid från den operativa verksamheten. På sikt kan kompensation behövas för dessa uppgifter. De aktuella uppdragen om jämställdhetsintegrering av verksamheten, att bidra till moderna beredskapsjobb och praktikplatser för nyanlända samt personer med funktionsnedsättning är exempel på sådana uppdrag.

4.3 Utveckling av styr- och stödfunktioner

Särskilda krav ställs på myndigheten via förordningen om intern styrning och kontroll och internrevisionsförordningen, olika föreskrifter utgivna av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt tillämpning av reglerna om offentlig upphandling. Dessa krav på myndigheternas interna arbete skapar administration för såväl kärn- som stödverksamheten. Även it-utvecklingen inom ramen för rättsväsendets informationsförsörjning, RIF, drar stora resurser. Vi måste också ständigt anpassa vår organisation till förändringar i vår närmaste omvärld och även utveckla vår tillgänglighet för att kunna svara mot massmedias krav på öppenhet. Detta innebär bland annat behov av ett utökat mediestöd för åklagarna.

Åklagarmyndigheten har under de senaste åren bedrivit ett genomgripande arbete för att utveckla organisationen och styrningen av hela myndighetens it-verksamhet. Arbetet med att förstärka it-verksamheten och informationssäkerheten kommer att fortsätta de närmaste åren. En beredskapsorganisation i it-driften har driftsatts eftersom brottsutredningsverksamheten kräver ett fungerande it-stöd dygnet runt året runt, vilket har medfört ökade kostnader för it-verksamheten. Införandet av it-beredskap är en viktig satsning i myndighetens kontinuitetsplanering.

It-säkerhetsarbetet kommer även under den närmaste treårsperioden att vara omfattande, då risk- och hotbilden kräver stora åtgärder. Myndigheten kommer bland annat att utveckla behörighetshanteringen, som är en nyckelfråga för att förebygga it-attacker, till att bli mer automatiserad och även till att styras mer utifrån skyddsklassificeringen av myndighetens information. Vidare kommer ytterligare åtgärder att vidtas för att skydda it-infrastrukturen.

Under år 2016 har investeringar gjorts i ett par större systemförändringar inom Åklagarmyndigheten, bland annat det allmänna diariet samt ett helt nytt systemstöd för hemliga tvångsmedel som ställer höga krav på säkerhet och integritetsskydd. Under 2017 utvecklas och driftsatts ett nytt system för e-arkivering som bland annat innehåller en automatisk gallringsfunktion och möjlighet att avskilja ärenden från den operativa verksamheten i enlighet med åklagardatalagens och -förordningens bestämmelser. Dessa investeringar medför ökade it-kostnader med helårseffekter som faller ut under perioden 2017–2021.

Med anledning av den pågående granskningar av Sverige som genomförs av OECD/FATF (*se avsnitt 4.1*) kan också förutses att krav kommer att ställas på relativt kostnadsdrivande åtgärder, främst att utveckla statistik och uppföljning till den högre standard som efterfrågas. Det kommer att kräva resurser både i form av it-utveckling och av medarbetarnas tid.

Såväl utvecklingen som den kontinuerliga hanteringen av myndighetens it- och informationssäkerhet kommer att innebära kostnadsökningar. Syftet är att kunna uppnå och upprätthålla en väl fungerande it-verksamhet och klara MSB:s krav på en god informationssäkerhet utan att minska kapaciteten för brottsbekämpningen.

Tillkommande kostnader kan förväntas för fysisk säkerhet i myndighetens lokaler. En översyn av det fysiska skyddet i lokalerna har genomförts. En detaljprojektering med efterföljande åtgärder genomförs nu för de lokaler som har störst behov av säkerhetsfrämjande åtgärder. Åtgärderna kommer att pågå under flera år.

5. Internationell fredsfrämjande verksamhet

Åklagarmyndigheten ska enligt det särskilda regleringsbrevet för anslag 1:1 Biståndsverksamhet och internationell krishantering kunna bidra till internationell civil krishantering under ledning av bland annat FN och EU samt till internationellt utvecklingssamarbete. Myndigheten har sedan ett antal år engagemang i ett flertal länder och samverkar också med andra myndigheter i dessa uppdrag. I de planeringsdokument som finns för FN, EU och Sveriges del anges en högre ambitionsnivå.

Myndigheten har en särskild funktion vid huvudkontoret för att hantera bl.a. dessa frågor och en strategi har antagits. Enligt strategin ska Åklagarmyndighetens insatser ske inom ramen för ett rättskedjeperspektiv och syfta till långsiktigt hållbara lösningar samt bidra till att bygga upp fungerande och självständiga rättsväsenden.

Myndigheten deltar i Rådet för samverkan om internationell fredsfrämjande verksamhet samt i arbetsgrupper som hålls samman av rådet. Myndigheten har tillsammans med Polismyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården fortsatt arbetet med att utveckla modeller för att delta i internationella uppdrag.

Åklagarmyndigheten har under senare år ökat sin förmåga för insatser bl.a. genom att en särskild expertgrupp bildats och genom kompetenshöjande åtgärder för denna expertgrupp. En ytterligare utveckling av verksamheten behövs för att kunna arbeta långsiktigt och möta de förväntningar som avspeglas i det särskilda regleringsbrevet. Medlen för Åklagarmyndigheten inom detta utgiftsområde behöver därför ökas till åtta miljoner kronor, inklusive en ökning av de delar som avser förvaltningskostnader och insatsnära verksamhet. Med en sådan förstärkning kan arbetet bedrivas mer långsiktigt och uthålligt och Åklagarmyndigheten ges ökade möjligheter att ställa personal till förfogande för internationella uppdrag på sätt som förstärker en samlad svensk internationell insats.

En ökad ambition där åklagare i högre utsträckning efterfrågas kräver en långsiktig uppbyggnad och påverkar behovet av rekrytering och återrekrytering. Det fältarbete som utförs är som regel krävande för de medarbetare som deltar och i likhet med andra myndigheter måste arbetet i fält ha en stabil organisation som stöd vid myndigheten. Även om Åklagarmyndigheten strävar efter synergieffekter genom utvecklad samverkan med andra myndigheter, krävs också att den egna stödorganisationen ges tillräckliga resurser.

6. Lokalförsörjning

Inga större förändringar i myndighetens behov av lokaler förutses under åren 2018 – 2020.

7. Förslag till finansiering

Åklagarmyndigheten föreslår följande finansiering för åren 2018–2020 i 2017 års prisnivå.

Översikt över verksamhetens finansiering (tkr)

Finansiering (tkr)	2016 Utfall	2017 Prognos	2018 Beräknat	2019 Beräknat	2020 Beräknat
Anslag					
Utgiftsområde 4, anslag 1:3 Åklagarmyndigheten	1 438 156	1 499 000	1 531 000	1 607 000	1 666 000
Utgiftsområde 7, anslag 1:1 Biståndsverksamhet ap. 44	4 017	6 000	8 000	8 000	8 000
Avgiftsinkomster som disponeras	18 989	22 000	26 000	26 000	26 000
Övriga inkomster som disponeras	3 610	5 000	5 000	5 000	5 000
Summa intäkter	1 464 772	1 532 000	1 570 000	1 646 000	1 705 000

Investeringar i anläggningstillgångar

För perioden planeras fortsatta investeringar för att förstärka it-verksamheten och informationssäkerhetsarbetet. Ett egenutvecklat system för hemliga tvångsmedel har tagits i drift i början av 2017.

Nyinvesteringar i möbler och kontorsutrustning görs fortlöpande i samband med lokalanpassningar eller vid flytt till nya lokaler. Investeringsbeloppen i nedanstående tabell inkluderar även löpande återanskaffningar.

I tabellen nedan anges Åklagarmyndighetens totala investeringsbehov i anläggningstillgångar.

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)	2016 Utfall	2017 Prognos	2018 Beräkn.	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
IB lån i Riksgäldskontoret	110 446	133 149	122 902	122 455	125 924	134 675
Nyupplåning (+)	70 454	46 400	48 000	53 000	61 000	58 000
Amorteringar (-)	-47 751	-56 647	-48 447	-49 531	-52 249	-53 027
UB lån i Riksgäldskontoret	133 149	122 902	122 455	125 924	134 675	139 648
Beslutad/föreslagen låneram	140 000	140 000	140 000	140 000	150 000	150 000
Ränteutgifter	-666	615	612	630	673	698
Finansiering av räntor och avskrivningar						
Utgiftsområde 4 anslag 1:3	47 751	56 647	48 447	49 531	52 249	53 027

8. Övriga villkor

Räntekontokredit

Räntekontokrediterna föreslås för budgetåren 2018-2020 vara 5 procent av anslaget.

Anslagskredit

Anslagskrediterna föreslås för budgetåren 2018-2020 vara 3 procent av anslaget.

Låneram

Låneramen föreslås för budgetåren 2018-2019 uppgå till 140 000 tkr och 150 000 tkr för 2020.

Sändlista

Justitiedepartementet
Ekonomistyrningsverket
Finansdepartementet
Riksdagens utredningstjänst
Riksrevisionen
Statskontoret